១៨

ពាក្យមុននឹងបញ្ចប់

មុននឹងបញ្ចប់សៀវភៅនេះ ដែលទាក់ទងនឹងរបៀបរស់នៅសព្វថ្ងៃ ខ្ញុំនឹកទៅកាលដែលខ្ញុំនៅក្មេង ។ ឪពុកខ្ញុំ គាត់បានទូន្មានខ្ញុំជាច្រើន ដូចជា ដាស់តឿនខ្ញុំកុំឲ្យចេះតែធ្វើតាមគេដោយល្ងីតល្ងង់ ជាដើម។ មានពេលមួយនោះ ដើម្បីដោះស្រាយកំហុសខ្ញុំៗ ឆ្លើយទៅឪពុកខ្ញុំថា ៖ « ខ្ញុំធ្វើតាមក្មេងនោះទេ » ឪពុកខ្ញុំក៏សួរមកខ្ញុំវិញថា « បើគេស៊ីអាចម៍តើឯងស៊ីអាចម៍ដែរ ? » ។ ពាក្យនេះថ្វីបើមិនពីរោះ តែមានប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំច្រើនក្នុងការរស់នៅមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។ ធ្វើឲ្យខ្ញុំចេះគិត មិនចេះតែធ្វើតាមគេ ដោយមិនបានគិតឲ្យបានវែងឆ្ងាយនោះទេ ហើយដល់មានហេតុការគ្រោះថ្នាក់ ក៏ឆ្លើយដាក់គេឯង ។ ដូចក្មេងខ្លះចេះជក់បារីដោយមកពីធ្វើតាមគ្នាជាដើម ។ មកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនៅតែអនុវត្តតាមសំដីឪពុកខ្ញុំដដែល ។ ខ្ញុំមិនងាយធ្វើតាមមិត្តភក្តិ ឬ អ្នកដទៃណាមួយទេ បើខ្ញុំមិនយល់ស្រប ។ ដូចជាខ្ញុំសុខចិត្ត ខាតលាភ ខាតយស កុំឲ្យតែខុសឧត្តមគតិ ឬសច្ចធម៌ដែលខ្ញុំខំថែរក្សាជាយូរមកហើយ ។ ខ្ញុំមានទម្លាប់ ដឹងគុណ អ្នកដែលគេធ្វើល្អមកលើខ្ញុំ មិនថាអ្នកតូច ឬ អ្នកធំទេ ។ ដូចជា លោកគ្រូបង្រៀន ចាប់ពីថ្នាក់កុមារដ្ឋានឡើងទៅដល់មហាវិទ្យាល័យ ទាំងខ្មែរ ទាំងបរទេសជាដើម ។

ដល់ខ្ញុំចូលនិវត្ត ខ្ញុំយកពាក្យ ***អាចម៍*** *ដែលឪពុកខ្ញុំប្រើនេះ មកពិចារណាតទៅទៀត ពីព្រោះតាមន័យធម្មតា គឺលាមក គឺរបស់ដែលគេខ្ពើមរអើម គេដើរគេច គេមិនចង់ជួប ហើយរហូតដល់ ពីរនាក់ឈ្លោះគ្នា មានពេលខ្លះឲ្យអាចម៍គ្នាក៏មាន ។ មកដល់ត្រង់នេះ ខ្ញុំនឹកថា ពាក្យអាចម៍នេះ អាចមានន័យអាថ៌កំបាំង គឺមានន័យថា ជារបស់ដែលគេស្អប់*

មិនចូលចិត្ត មិនចង់ជួបប្រទះ ហើយបើជួបនាំឲ្យចិត្តគេថ្នាំងថ្នាក់ រួមសេចក្តីទៅ នាំឲ្យគេមានទុក្ខ ។ បើក្នុងន័យនេះ ពាក្យដែលឪពុកខ្ញុំបានប្រដៅខ្ញុំនៅពេលនោះទៅជា ៖ « បើគេធ្វើអំពើដែលនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ តើឯងធ្វើតាមគេដែរទេ ? » ។ ដោយនិយមន័យរបស់ពាក្យ **បាប** គឺអំពើដែលនាំឲ្យមានទុក្ខ ដល់អ្នកដែលធ្វើ ឬ ដល់អ្នកដទៃ ឃ្លាខាងលើនេះទៅជា ៖ « បើគេធ្វើអំពើ បាប តើឯងធ្វើបាបតាមគេដែរទេ ? » ។ បន្ទាប់មក ដោយខ្ញុំស្រឡាញ់ឪពុកខ្ញុំ ខ្ញុំពុំមានឱកាសសងគុណគាត់ពេលគាត់នៅរស់ ខ្ញុំក៏ខំបដិបត្តិតាមឃ្លាទី៣ នេះ។ តើប្រតិបត្តិតាមរបៀបណា ? គឺខ្ញុំប្រតិបត្តិ តាមធម៌ព្រះពុទ្ធដែលមានចែងក្នុងន័យថា « យកទឹក ទៅលត់ភ្លើង » (កុំយកភ្លើង ទៅលត់ភ្លើង) ។ ដូចជាកាលពីប៉ុន្មានឆ្នាំមុននេះមាន លោក «ក» គាត់ស្អប់ខ្ញុំណាស់ ថ្វីបើខ្ញុំពុំដែលបានធ្វើអ្វីទៅលើគាត់ផង។ ដោយរឿងកើតមកពីហេតុដល់ក្រោយមកទើបខ្ញុំដឹងថាមកអំពីគាត់ប្រណែននឹងខ្ញុំ គាត់មិនចង់ឲ្យខ្ញុំមានមុខ មានមាត់ដូចគាត់ ។ ខ្ញុំអត់មានការភ្ញាក់ផ្អើលអ្វីនឹងការប្រណែននោះទេ ពីព្រោះមនុស្សបុថុជ្ជនច្រើនតែមានការប្រណែនជាធម្មតា ។ ចំណោទ គឺខ្ញុំត្រូវរករបៀបណា ដើម្បីបានសុខទាំងខ្ញុំផង បានសុខទាំងលោក «ក» ផង ។ ហេតុអ្វីបានជាខ្ញុំថាយ៉ាងនេះ ? ពីព្រោះកាលណាខ្ញុំប្រណែននឹងគេ ចិត្តខ្ញុំមិនបានសុខស្ងប់ទេ ដូច្នេះខ្ញុំដឹងថាលោក «ក» ក៏មានចិត្តមិនស្ងប់ដែរ ។ ហើយចំពោះខ្ញុំវិញ បើខ្ញុំខឹងនឹងលោក «ក» ក៏ចិត្តខ្ញុំមិនស្ងប់ដែរ ។ ហេតុនេះហើយបានជាខ្ញុំថាធ្វើយ៉ាងណាដើម្បី « បានសុខទាំងខ្ញុំ បានសុខទាំងលោក «ក» »។ មុនដំបូងខ្ញុំយកសុខខ្លួនខ្ញុំជាមុនហើយ ពីព្រោះខ្ញុំអាចប្រដៅខ្លួនខ្ញុំបាន តែអ្នកដទៃខ្ញុំមិនហ៊ានទេ ។ ខ្ញុំប្រដៅខ្លួនខ្ញុំដោយពិចារណាដូចតទៅនេះ ៖

លោក «ក» គាត់ប្រណែនខ្ញុំ គាត់ស្អប់ខ្ញុំ ដូច្នេះគាត់បាបហើយ (ពីព្រោះគាត់កើតទុក្ខនៅក្នុងចិត្តព្រោះតែការប្រណែន) ។ បើខ្ញុំខឹងនឹងគាត់ ស្អប់គាត់ ខ្ញុំនឹងបាបដូចគាត់ដែរ

ពីព្រោះខ្ញុំកើតទុក្ខដោយមួម៉ៅក្នុងចិត្ត ។ ដូច្នេះ ដើម្បីគោរពតាមពាក្យឪពុក ខ្ញុំៗ មិនត្រូវខឹងនឹងគាត់ទេ គឺថា « បើគាត់ធ្វើបាបហើយ ខ្ញុំមិនធ្វើបាបតាមគាត់ទេ » ។ ខ្ញុំត្រូវខំធ្វើយ៉ាងណាឲ្យគាត់ត្រឡប់មកស្រឡាញ់ខ្ញុំវិញ ដូចជាជួយគាត់កាលណាគាត់ត្រូវការពឹងពាក់ ឬ ធ្វើអ្វីដែលជាប្រយោជន៍ដល់គាត់ ហើយមិនខុសច្បាប់ ជាដើម ។

ខ្ញុំកាលនៅពីក្មេង ធ្វើខុសក៏ច្រើន ហើយខ្ញុំឆ្ងល់ក៏ច្រើន តែឪពុកខ្ញុំគាត់មានពេលពន្យល់ខ្ញុំជានិច្ច ។ មានពេលមួយនោះដោយខ្ញុំចេះតែធ្វើខុសច្រើនពេក ផ្នែកនេះខុស ផ្នែកនោះខុស ខ្ញុំក៏សួរទៅឪពុកខ្ញុំថា ចុះហេតុអ្វីបានខ្ញុំធ្វើខុស ច្រើនជាងធ្វើត្រូវ ? ឪពុកខ្ញុំឆ្លើយថា មកពីត្រូវមានតែមួយ ក្រៅពីនោះខុសទាំងអស់ ។ ចម្លើយឪពុកខ្ញុំនេះ មើលតែចម្លើយ ក្នុងគណិតសាស្ត្រ ដែលលោកគ្រូឲ្យកូនសិស្សបូកលេខ (2 + 2) តើត្រូវជាប៉ុន្មាន ? ហើយបើកូនសិស្សឆ្លើយខុសពី ៤ នោះគឺខុសទាំងអស់ ។ ថ្ងៃមួយ ខ្ញុំបាននិយាយពីមិត្តនៅក្នុងថ្នាក់ខ្ញុំម្នាក់ នៅមុខឪពុកខ្ញុំ ថា « សារិក[1] វាចេះតែព្រួយចិត្ត ដោយវាឃើញឪពុកវា ថ្វីបើជាគ្រូបង្រៀនក៏ដោយ គាត់មានបន្ទុកច្រើន » ។ ឪពុកខ្ញុំឆ្លើយថា « សារិក វាគិតយ៉ាងហ្នឹងខុសហើយ ព្រោះទោះបីវាគិតយ៉ាងណា ក៏វាជួយគាត់ មិនបានដែរ ដូច្នេះត្រូវគិតតែខំរៀនទៅ ដល់យើងធ្វើការបានប្រាក់ខែ នៅពេលនោះយើងអាចជួយគាត់បាន » ។ សំដីឪពុកខ្ញុំនេះ មានប្រយោជន៍ច្រើនចំពោះខ្ញុំរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ គឺចំពោះខ្ញុំ អ្វីដែលខ្ញុំមើលទៅ ឈោងមិនដល់ ខ្ញុំឈប់គិត តែខ្ញុំរករបៀបដោះស្រាយផ្សេងទៀត ពីព្រោះការដោះស្រាយនូវចំណោទនីមួយៗ មានរបៀបច្រើន ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះការងារ (ឬ នយោបាយ) បើខ្ញុំមើលមិនទាន់ឃើញច្បាស់ថានៅ

[1] ខ្ញុំនិយាយឈ្មោះវាចំ ពីព្រោះវាស្លាប់ដាច់ពូជទាំងឪពុកម្តាយ បងប្អូន កូនប្រពន្ធ និងក្មួយៗ អត់សល់ទេ នៅពេលប៉ុលពត ហើយវាជាមិត្តរបស់ខ្ញុំដែលកម្ររកបាន។ ធ្វើបុណ្យម្តងៗ ខ្ញុំ តែងតែ បញ្ជូនកុសលទៅវា និង មិត្តខ្ញុំម្នាក់ទៀត ។ ខ្ញុំមិនសូវមានមិត្តទេ។

ទីបំផុតនឹងបានលទ្ធផលយ៉ាងនេះឬយ៉ាងនោះទេ នោះខ្ញុំមិនទាន់ចាប់ផ្ដើមការងារនោះទេ ខ្ញុំត្រូវគិតតទៅទៀត ឬក៏ប្ដូរគំនិតថ្មី ។ ដោយធ្វើរបៀបនេះ ការងារដែលខ្ញុំបានទទួលធ្វើទាំងប៉ុន្មាន មិនដែលត្រូវបោះបង់ចោលកណ្ដាលផ្លូវ ឬ ក៏ស្ទះរកច្រកចេញមិនរួចនោះទេ ។ ដូចពាក្យចាស់លោកថា « ចាប់ច្រវ៉ា សំដៅត្រើយ » ពោលគឺថា ទាល់តែឃើញត្រើយច្បាស់ បានចាប់ច្រវ៉ា យកមកអុំទូកឆ្ពោះត្រង់ទៅត្រើយ។

ខ្ញុំសូមបញ្ចប់សំណួរ និងចម្លើយ រវាង ខ្ញុំ និង ឪពុកខ្ញុំតែប៉ុណ្ណេះ ។

សព្វថ្ងៃនេះ នៅពេលខ្លះដែលខ្ញុំបានសុខស្ងប់ ខ្ញុំនឹកទៅគុណព្រះពុទ្ធដោយលើកដៃប្រណម្យពីព្រោះដោយសារពាក្យដំបូន្មានរបស់ព្រះអង្គនេះហើយ បានជាខ្ញុំបានសុខបានស្ងប់ដូច្នេះ។

មានរឿងមួយទៀតដែលខ្ញុំចង់ជម្រាបដែរ គឺកាលខ្ញុំនៅក្មេង ខ្ញុំយល់ថា «ខ្ញុំខំរៀនសូត្រដើម្បីឲ្យឪពុកម្ដាយខ្ញុំ សប្បាយចិត្តនឹងខ្ញុំ » ។ ដល់ពេលក្រោយមកបានខ្ញុំដឹងថាការខំរៀនសូត្រក្ដី ឬ ការធ្វើកុសលក្ដី គឺដើម្បីខ្លួនយើងទេ មិនមែនដើម្បីម៉ែឪ ឬក៏ដើម្បីព្រះពុទ្ធនោះឡើយ។ ពីព្រោះថាអ្នកណាធ្វើ អ្នកនោះជាអ្នកទទួលផល ។

នៅពេលខ្ញុំធ្វើការស៊ីឈ្នួលគេ ខ្ញុំតែងតែមានចិត្តស្មោះត្រង់នឹង ថៅកែ ថៅហ្វាយរបស់ខ្ញុំ ពីព្រោះថា សេចក្ដីសុខរបស់ខ្ញុំ តែងតែជាប់ទាក់ទងនឹងសេចក្ដីសុខរបស់ថៅកែ ថៅហ្វាយរបស់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំស្រឡាញ់ការងារដែលគេប្រគល់ឲ្យធ្វើ ។ ខ្ញុំធ្វើដោយយកចិត្តទុកដាក់ ដោយមិនគិតចង់បានរង្វាន់ទៅថ្ងៃមុខ ដូចអ្នកធ្វើបុណ្យខ្លះ ដែលគេធ្វើបុណ្យដោយមិនគិតចង់បានឈ្មោះ ឬ ចង់បានទៅកើតនៅស្ថានសួគ៌ជាដើម។ ដោយគ្មានបំណង លោភលន់យ៉ាងនេះ ចិត្តខ្ញុំក៏ស្ងប់ សប្បាយតែនឹងកិច្ចការដែលកំពុងធ្វើ ។ លទ្ធផល គឺ ខ្ញុំធ្វើកិច្ចការបានហើយសព្វគ្រប់មុនពេលកំណត់ ហើយល្អទៀត។ មានពេលមួយនោះខ្ញុំទំនេរគ្មាន

កិច្ចការជំជុំធ្វើ ខ្ញុំក៏មានពេលគិតទៅលើសេចក្តីត្រូវការទៅថ្ងៃមុខ ក្នុងតំបន់ពួកខ្ញុំ ។ នេះក៏ជាមេរៀនមួយ ចំពោះអ្នកដឹកនាំ ដែលត្រូវមើលឲ្យបានវែងឆ្ងាយ ឧបមាដូចជា តើថ្ងៃមុខ ការវិវឌ្ឍន៍នឹងទៅដល់ណា ? យើងនឹងត្រូវការធ្វើអ្វីថែមទៀត ដើម្បីឲ្យមុខរបរ យើង ដើរទាន់គេ ឬ ក៏ទៅលឿនជាងគេ ..។ល។

ដោយមានគំនិតបែបនេះ ខ្ញុំក៏ឆ្លៀតពេលដែលខ្ញុំទំនេរនោះ ធ្វើការសិក្សាអំពីរបៀប ឲ្យម៉ាស៊ីនជួយកែកំហុសមនុស្ស នៅពេលមនុស្ស សរសេរ ចំឡង ឬ កត់ចូលក្នុង ordinateur នូវពត៌មាននានា (ឬទិន្នន័យ : données) ។ ដល់ខ្ញុំគិតរួចហើយ ខ្ញុំក៏យកគំពោង នោះទៅស្នើដល់ថៅហ្វាយខ្ញុំ ។ ក៏យល់ព្រម ហើយយកទៅស្នើថ្នាក់លើតទៅទៀត ។ សូមជំរាបថា គម្រោងនោះ គឺចេញមកពីគំនិតខ្ញុំផ្ទាល់ ឥតមានថៅហ្វាយណាប្រើ ឬ នឹក ឃើញធ្វើបែបនោះទេ ។ តែដោយខ្ញុំចូលចិត្តគិតមិនចេះនៅទំនេរ ខ្ញុំមើលឃើញសេចក្តី ត្រូវការទៅថ្ងៃមុខ ក៏រករបៀបដោះស្រាយសេចក្តីត្រូវការនោះនៅពេលទំនេរនោះទៅ ។ មកដល់ថ្ងៃនេះ (ឆ្នាំ ២០១៦) របស់ដែលខ្ញុំបានបង្កើតកាលពីឆ្នាំ ១៩៩៣ គេនៅប្រើនៅ ឡើយ ។ ពោលគឺរបស់នោះ មានអាយុជាង ២០ ឆ្នាំ ហើយសហគ្រាសខ្ញុំនៅតែប្រើ ថ្វីបើខ្ញុំបានចូលនិវត្តជិត១៥ឆ្នាំរួចមកហើយ ។

របស់ដែលខ្ញុំបានបង្កើតនោះឈ្មោះ CX099 ។ គេប្រើវានៅពេលគេត្រូវការបញ្ចូល ទិន្នន័យ (données) ថ្មីៗ ទៅក្នុងកុំព្យូទ័រ ឬ ក៏កែនូវទិន្នន័យចាស់ដែលគេបានបញ្ចូល ហើយ ។ ពីព្រោះពត៌មានទាំងឡាយ ត្រូវបំពេញលក្ខខណ្ឌសមហេតុសមផលផង និងស្របតាមច្បាប់រដ្ឋផង។

-ក្នុងន័យនេះ វាអាច ត្រួតពិនិត្យគ្រប់ទិន្នន័យ ទោះបីលក្ខខណ្ឌនៃទិន្នន័យ នោះស្មុគស្មាញក៏ដោយ ។ -បើគេបញ្ចូលពត៌មានខុស វាប្រាប់នូវហេតុនៃកំហុសនោះ។ -វាអាចទទួលទិន្នន័យថ្មីបាន។ តែទិន្នន័យថ្មី មិនអាចកែរុះរើ ទិន្នន័យចាស់បានឡើយ។

អ្នកប្រើមើលឃើញតែទិន្នន័យដែលខ្លួនត្រូវការ និងទិន្នន័យខ្លះដែលជាប់ទាក់ទងគ្នា តែប៉ុណ្ណោះ ថ្មីបើនៅក្នុង CX099នោះ មានទិន្នន័យច្រើនរាប់រយក៏ដោយ ។

ឥឡូវនេះ ជាសម័យ internet, iPhone, Apple ដូច្នេះ ដោយអ្វីៗ សុទ្ធតែមិនទៀង នោះ CX099 ក៏ត្រូវកែទម្រង់ទៅតាមសម័យនឹងគេដែរ ។ តែកែតែសំបកក្រៅទេ ចំពោះគ្រឿងខាងក្នុង គឺ គំនិតធំៗ ទ្រឹស្តី និងរបៀបធ្វើ របស់ខ្ញុំ កាលពី ២០ឆ្នាំមុន នៅដដែល។

មកដល់ឆ្នាំ២០១៤ហើយ តាមសេចក្តីរាយការណ៍ គេថា CX099 ជាចម្លើយមួយដ៏ « សព្វគ្រប់ » ចំពោះអ្នកធ្វើការនៅមុខក្មៀវ ឬ នៅកំបាំងក្មៀវ (CX099 est une solution « trouve tout » pour le réseau et pour les backs) ។

ខ្ញុំនិយាយនេះដើម្បីឲ្យខ្មែរយើងខ្លះ កុំចេះតែបន្ទាបជាតិយើង ហើយលើកតម្កើងជាតិដទៃ។ រហូតពេលខ្លះ មិនហ៊ានប្រាប់គេថាខ្លួនជាខ្មែរទេ ព្រោះខ្មាចអន់ ។ ខ្ញុំក៏ធ្លាប់មានជនស្បែកសគេធ្វើការជាមួយដែរ មានអ្នកខ្លះ គេមិនមើលងាយយើងទេ តែគេច្រណែននឹងយើង ជាពិសេសយើងមកនៅស្រុកគេ ហើយយើងមានយសស័ក្តិខ្ពស់ជាងគេ ។ តែពួកគេក៏អាចមើលងាយយើងដែរ មិនថាតែខ្មែរ ឬ ជាតិដទៃទេ បើកាលណាយើងមាន ចរិយា មារយាទមិនសមរម្យ បោកបញ្ឆោតគេ ជាដើម ។ សូមកុំភ្លេចពាក្យចាស់លោកថា « ចេះមកពីរៀន មានមកពីរក » ។ ប្រាជ្ញាក៏កើតមកពីរៀនដែរ អ្នកខ្លះកើតមកមានប្រាជ្ញាជាដើមទុន តែបើមិនខំរៀនតទៅទៀតទេ នោះប្រាជ្ញានៅក្រិនតែត្រឹមហ្នឹងហើយ មិនថាខ្មែរ ឬ បរទេសទេ ។

ខ្ញុំសូមលោកអ្នក អភ័យទោសទុកជាមុន ដោយបន្ទាប់ទៅនេះ ខ្ញុំសូមបង្ហាញ CX099 ជាភាសាបារាំង។ នេះទុកជាស្នាដៃកូនខ្មែរមួយរូប ដែលធ្វើការស៊ីឈ្នួលឲ្យបារាំង នៅ

ក្រុងបារីស នៅពេលនិរាសពីមាតុប្រទេស ដោយបង្ខំចិត្ត។ ពត៌មានពី CX099នេះ គឺ មិត្តបារាំងម្នាក់ ជាអតីតសហការីខ្ញុំ គេបានផ្ញើរមកឲ្យខ្ញុំកាលពីឆ្នាំ ២០១៥ នៅពេល ដែលខ្ញុំសួរដំណឹង ពី CX099។ មិត្តនោះគេនៅធ្វើការនៅឡើយ មិនទាន់ចូលនិវត្ត ដូចខ្ញុំទេ ។

ជាទីបញ្ចប់ ខ្ញុំសូមអរគុណ លោកអ្នកដែលខំអានសៀវភៅខ្ញុំនេះរហូតដល់ចប់ ។ តាមពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធ មុននឹងសម្រេចចិត្ត ឬ ធ្វើកិច្ចការអ្វីនីមួយៗ ដោយកាយក្តី ដោយវាចាក្តី ដោយចិត្តក្តី សូមកុំភ្លេចប្រើបញ្ញាលោកអ្នក សូម កុំភ្លេចធ្វើការប្រៀបធៀប ចិត្តលោកអ្នក នឹងចិត្តអ្នកដទៃ ។ ពីព្រោះថា មនុស្សគ្រប់រូប មិនថាយើង មិនថាគេទេ សុទ្ធតែចង់បានសុខចម្រុងចម្រើន ហើយមិនចង់ជួបទុក្ខ លំបាកទេ ។ មានពាក្យបារាំងមួយឃ្លាថា ៖ « **ចូរកុំធ្វើទៅលើអ្នកដទៃ នូវអ្វីៗដែលអ្នក មិនចង់ឲ្យគេធ្វើមកលើអ្នក** »។ មកដល់ត្រង់នេះខ្ញុំនឹកទៅដល់អ្នកដឹកនាំប្រទេសខ្លះ នៅ ពេលប្រទេសខ្លួន ត្រូវប្រទេសមហាអំណាចមកជិះជាន់ ក៏ស្រែកសុំឲ្យប្រទេសដទៃមក ជួយ ដូចជាប្រទេសវៀតណាម កាលដែលត្រូវសហរដ្ឋអាមេរិកមកជិះជាន់ធ្វើសង្គ្រាម ដោយកម្លាំងអាវុធ ត្រូវបានប្រជារាស្ត្រអាមេរិកកាំងបះបោរប្រឆាំងនឹងអ្នកដឹកនាំខ្លួន ហើយ បង្ខំឲ្យបញ្ឈប់សង្គ្រាមភ្លាម ។ ក្រោយមក ប្រទេសវៀតណាម ក៏បានសុខសន្តិភាព សម្បូរណ៍សប្បាយរហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ (ឆ្នាំ ២០១៧) ។ តែដល់ខ្លួនបានសុខសប្បាយ ហើយ ក៏ចាប់មកជិះជាន់ប្រទេសជិតខាងដែលមានកម្លាំងខ្សោយជាងខ្លួន ដូចជាប្រទេស ខ្មែរយើងជាដើម ។ ម្តេចក៏វៀតណាម មិនគិតដល់កាលដែល ប្រទេសអាមេរិក មកជិះ ជាន់ប្រទេសខ្លួនផង តើកាលនោះ លោកអ្នកដឹកនាំមានការលំបាកចិត្តយ៉ាងណាដែរ ? ហើយឥឡូវនេះ ម្តេចក៏ឆាប់ភ្លេចម្ល៉េះ? លោកមកជិះជាន់ប្រទេសខ្មែរ តើប្រជារាស្ត្រខ្មែរ គ្នាពិបាកចិត្ត ដូចកាលដែលលោកអ្នកត្រូវអាមេរិកាំងមកជិះជាន់នោះទេ ? ខ្ញុំសូមឲ្យ

លោកអ្នកដឹកនាំគ្រប់ប្រទេស យកឧទាហរណ៍នេះមកពិចារណាផង ដើម្បីឲ្យពិភពលោក យើងទាំងមូលបានសេចក្ដីសុខសប្បាយទាំងអស់គ្នា ដូចសេចក្ដីប្រាថ្នា ។

សូមជំរាបថា បើលោកអ្នកបានសុខ ហើយអ្នកដទៃមិនបានសុខ នោះសេចក្ដីសុខលោកអ្នកនឹងមិនបានគង់វង់នៅយូរអង្វែងទេ ។ ប្រសិនបើលោកអ្នកបានសុខនៅពេលនេះ តែកូនចៅលោកអ្នកមិនច្បាស់ជាបានសុខដូចលោកអ្នកទេ ។ ប្រវត្តិសាស្ត្របានបង្ហាញរួចមកហើយ ។ ស្ដេច Louis XIV បានសុខសប្បាយ ដល់ស្ដេច Louis XVI ត្រូវការបដិវត្តន៍យកទៅកាត់ក ។ ហេតុនេះហើយបានជាថា « **លោកអ្នកជួយឲ្យគេបានសុខដូចលោកអ្នកជួយ ខ្លួន លោកអ្នក ឬ កូនចៅលោកអ្នក ឲ្យបានសុខដែរ** »។

ខ្ញុំសូមជូនគំនិតមួយទៀត ដែលខ្ញុំជឿជាក់ថានឹងនាំយើងទាំងអស់គ្នាទៅរកសេចក្ដីសុខ ។ ការស្រឡាញ់ ប្រទេសរបស់ខ្លួន រៀងៗខ្លួន ជាការធម្មតាទេ នេះជាគំនិតស្នេហាជាតិនៃមនុស្សទូទៅ ។ តែដែលខ្ញុំមិនយល់ស្រប គឺការកេងប្រវ័ញ្ច យកទ្រព្យសម្បត្តិប្រទេសដទៃ មកឲ្យប្រទេសខ្លួន ។ ចំពោះមនុស្សយើងក៏ដូចគ្នាដែរ បើខំធ្វើការដើម្បីបានប្រាក់កាសដោយសម្មាអាជីវោ ជាការធម្មតា តែដែលមិនធម្មតាគឺមានទ្រព្យដោយអំពើលួចប្លន់ ឬ រត់គ្រឿងញៀនជាដើម ។ កាលពីជំនាន់ដើម ប្រទេសធំៗខ្លះ ទៅធ្វើសង្គ្រាមវាតទឹកដី យកប្រទេសតូចតាចជាចំណុះ បង្គាប់ឲ្យលើកសួយសារអាករមកឲ្យខ្លួន ហើយខ្លួនមិនបាច់ខំធ្វើការងារទេ ចាំតែដេកស៊ីរាំច្រៀង ។ ធ្វើបែបនេះមិនខុសពីឯកជនខ្លះ ដែលធ្វើជាចោរដើរប្លន់អ្នកស្រុកដើម្បីធ្វើជាអ្នកមាន ។ តែឥឡូវនេះ អាណានិគមនិយម វាតយកទឹកដីគេឯង វាហួសសម័យហើយ ពីព្រោះមានអង្គការសហប្រជាជាតិជាអ្នករកយុត្តិធម៌ឲ្យ ហើយប្រទេសធំៗក៏គេផ្លាស់គំនិតដែរ[2] ។ តើផ្លាស់គំនិតបែបណា ? គឺគេយល់ថា ដើម្បីឲ្យប្រជារាស្ត្រគេសុខសប្បាយ ចម្រុងចម្រើន គឺមិនមែនធ្វើ

[2] នេះតាមការសង្កេតរបស់ខ្ញុំ តែក៏អាចមានអ្នកដឹកនាំប្រទេសខ្លះដោយ **លោភៈ**ចង់លួចប្លន់ទឹកដីទ្រព្យ

សង្គ្រាមវាតយកទឹកដីគេឯងនោះទេ តែត្រូវធ្វើឲ្យសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកយើងដើរ ដើម្បី រាស្ត្រគេមានការងារធ្វើ មានឋានៈជីវភាពខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ដូចជាប្រទេសចិន ប្រទេសជប៉ុន គេជួយប្រទេសខ្មែរយើងឲ្យចម្រើនលូតលាស់ ដល់រាស្ត្រខ្មែរខំធ្វើការងារមានលុយ នោះ នឹងត្រូវការទិញរបស់ប្រើប្រាស់ដែលប្រទេសគេធ្វើ ។ ដូច្នេះរាស្ត្រគេក៏មានការធ្វើ ដោយ លក់របស់មកឲ្យរាស្ត្រខ្មែរ ។ ដើម្បីឲ្យរបស់គេលក់បានថោក គេខំធ្វើការស្រាវជ្រាវ រក បច្ចេកទេសថ្មី ដើម្បីប្រកួតប្រជែងនឹងរបស់នៃប្រទេសផ្សេងៗទៀតលើឆាកអន្តរជាតិ ។ ដូច្នេះគេឈប់ធ្វើសង្គ្រាមដោយអាវុធហើយ តែគេធ្វើសង្គ្រាមសេដ្ឋកិច្ចវិញ។ កាលពី ដើមប្រទេសបារាំង ទៅគ្រប់គ្រងប្រទេសអាហ្វ្រិក (Afrique) ខ្លះដោយអាវុធ ។ ឥឡូវនេះ ប្រទេសចិនទៅរកផ្សារសម្រាប់លក់របស់គេ ដោយទៅជួយធ្វើថ្នល់ ធ្វើស្ពាន នៅប្រទេស ទាំងនោះទៅវិញ ។ ចិនគេបញ្ជូនទាំងវិស្វករគេឲ្យទៅធ្វើការនៅប្រទេសទាំងនោះ ទៀតផង ។ បើយើងគិតជាបុណ្យបាបវិញ សង្គ្រាមសេដ្ឋកិច្ចនេះ មានប្រយោជន៍ ទាំងសងខាង គឺ ទាំងប្រទេសដែលទន់ខ្សោយនិងទាំងប្រទេសដែលជឿនលឿនដូចជា ប្រទេសចិនឬ ជប៉ុនជាដើម ហើយបានសុខសប្បាយទាំងអស់គ្នាទៀត ដូច្នេះ ជាបុណ្យ ជាកុសលហើយ ។ គំនិតមួយទៀតដែលខ្មែរយើងគួរដូរដែរ គឺការលាក់ការចេះដឹង ដូចជាគ្រូមិនហ៊ានបង្រៀនសិស្សឲ្យអស់ចំណេះរបស់ខ្លួនទេ ដោយខ្លាចសិស្ស ពូកែជាងគ្រូ ហើយមកធ្វើបាបគ្រូវិញ ។ រឿងសិស្សធ្វើបាបគ្រូ ឬ គ្រូធ្វើបាបសិស្សនេះ ប្រសិនបើជាមានក៏មានមិនច្រើនដែរ ។ដូចជារឿង អង្គុលីមាល គឺគ្រូចង់ឲ្យគេសម្លាប់

សម្បត្តិប្រទេសទន់ខ្សោយដែរ ។ តែប្រទេសទាំងនោះគេក៏មិនភ្លេចខ្លួនដែរ ។ ដូចពាក្យស្លោកមួយថា « អ្នកណាចង់បានសុខសន្តិភាព ត្រូវរៀបចំចម្បាំង » (Qui veut la paix prépare la guerre) ។ ប្រទេសដែលស្រឡាញ់សន្តិភាព ទាំងអស់ គប្បីរួមកម្លាំងគ្នា ដើម្បីកុំឲ្យ ប្រទេសត្មាតស៊ីមិនចេះឆ្អែតនោះ វាហ៊ានមកឈ្លានពានធ្វើបាបគេឯង ។

សិស្សអង្គុលីមាល ក៏បង្គាប់ឲ្យអង្គុលីមាលទៅរកម្រាមដៃឲ្យបាន១០០០ មកឲ្យគាត់ ។ តែតាមខ្ញុំយល់ ការលាក់ចំណេះ គឺនាំឲ្យខាតប្រយោជន៍ដល់កូនខ្មែរជំនាន់ក្រោយ ធ្វើឲ្យការចេះដឹងរបស់ដូនតាយើងចេះតែបាត់បង់បន្តិចម្តងៗ ។ ឧបមា គ្រូចេះ១០ មកដល់សិស្សចេះតែ ៩ ហើយ ដល់សិស្ស របស់សិស្ស ចេះតែ ៨ ដូច្នេះដល់យូរៗ ទៅវិជ្ជានោះក៏រលាយសាបសូន្យបាត់អស់គ្មានសល់ ។ តែកុំភ្លេចថា ចំណេះខ្លះមិនមែនតែយើងទេដែលចេះ ។ បើខ្មែរយើងចេះក៏អាចមានប្រទេសដទៃគេមានអ្នកប្រាជ្ញគេ គេរកឃើញដូចយើងដែរ ។ ហើយបើយើងរវល់តែលាក់នឹងគ្នាយើង ហើយគេៗមិនលាក់នឹងកូនចៅគេ នោះយើងទៅជាដើរក្រោយគេវិញហើយ ។ ដូចសព្វថ្ងៃនេះ ប្រទេសខ្លះ គេលក់បច្ចេកទេសដែលគេមានឲ្យទៅប្រទេសដទៃ ហើយគេក៏ចាប់រកបច្ចេកទេសថ្មីតទៅទៀត ។ ធ្វើយ៉ាងនេះគេអាចទាញយកផលពីចំណេះដែលគេមាន ពីព្រោះបើអ្នកដទៃគេរកឃើញដែរនោះ របស់ដែលខំលាក់នោះ អ្នកដទៃគេឈប់ត្រូវការហើយ ។ សព្វថ្ងៃនេះប្រទេសដែលលក់ ទាំងគ្រឿងប្រដាប់ផង ទាំងបច្ចេកទេសផង មានសហរដ្ឋអាមេរិក ប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ ប្រទេសបារាំងជាដើម ។

ដោយសៀវភៅនេះ ជាសៀវភៅចុងក្រោយរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំសូមជំរាបមកលោកអ្នកនយោបាយ គ្រប់ជំនាន់ សូមមេត្តាគិតទៅដល់ប្រជារាស្ត្រខ្មែរ ស្លូតត្រង់ ដែលសូមតែសេចក្តីសុខចំរើន ដោយសម្មាអាជីវោ ។ បើលោកមានចិត្ត អាណិតអាសូរដល់បងប្អូនរួមជាតិយើង ដោយស្មោះត្រង់ សូមលោកធ្វើយ៉ាងណា ឲ្យប្រទេសជាតិយើងបានសុខសប្បាយ ចំរុងចម្រើន និងសន្តិភាពផង ។ ខ្ញុំបានស្គាល់ហើយ ការទុក្ខលំបាកមកតែពីការបែកបាក់គ្នារវាងលោកអ្នកដឹកនាំខ្មែរ ដោយមកតែពីមិនស្គាល់អ្នកណាជាមិត្តនឹងយើង អ្នកណាជាសត្រូវរបស់យើងដោយច្បាស់លាស់ ។ច្រើនទុកចិត្តលើបរទេស ជាងទុកចិត្តលើខ្មែរដូចគ្នា ។ តាមពាក្យរបស់អតីតរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេស

នៃសហភាពសូវៀត (U.R.S.S.) ក្នុងសៀវភៅដែលលោកបានបោះពុម្ពផ្សាយក្រោយពីលាពីដំណែង មានពាក្យមួយឃ្លាដែលគួរយកមកពិចារណា គឺ « គ្មានអ្នកណាគេស្រឡាញ់ ប្រទេសយើង ជាងប្រទេសរបស់គេនោះទេ »។ បើយើងគិតបន្តិចទៅ យើងឃើញថាមិនមានអ្វីប្លែកទេ ។ ពីព្រោះប្រទេសនីមួយៗ គេធ្វើការដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ប្រទេសគេ ដល់ប្រជាពស្ត្រគេ ។
ប្រសិនបើជាគេមកជួយយើង ទាល់តែមានប្រយោជន៍ដល់គេដែរ ទើបគេហ៊ានចំណាយទ្រព្យសម្បត្តិប្រទេសគេ មកជួយប្រទេសយើង ឬមួយកាលណាប្រយោជន៍គេនិងប្រយោជន៍យើងស្របគ្នា។ ដូចពេលសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ ប្រទេសអង់គ្លេស សហរដ្ឋអាមេរិក មកជួយប្រទេសបារាំង ដើម្បីយកជ័យជំនះលើប្រទេស អាឡឺម៉ង់ ជាដើម ។ លោកគ័របាឆែវ (GORBATCHEV) អតីតអ្នកដឹកនាំសហភាពសូវៀត បានសរសេរថា « ការបែកបាក់គ្នានៃពួកយើង ជាអំណោយមួយដ៏ធំដែលពួកយើងអាចជូនទៅ គូសត្រូវ[3] នៃយើង » ។ Il m’est souvent arrivé de dire aux partisans de la démocratie que leurs divisions étaient le plus grand cadeau qu’ils pouvaient faire aux adversaires des réformes. (Mikhail GORBATCHEV – année 1991).

ការពិចារណា រឿយៗ នូវធម៌ **កើត-រលត់** នាំឲ្យចិត្តយើងបរិសុទ្ធ មិនចង់បានទ្រព្យអ្នកដទៃ ពីព្រោះថា របស់ណាដែល (កើត-រលត់)ៗ របស់នោះ អាច រលត់ហើយ ក៏ ឈប់កើតក៏មាន ហើយបើសិនជាកើតឡើងវិញម្ដងទៀត ក៏អាចខុសពីមុនក៏មាន ។ ដូចជាមនុស្សយើងសព្វថ្ងៃនេះ ដល់ស្លាប់ទៅ បើកើតម្ដងទៀត អាចមិនចាប់កំណើតជាមនុស្សក៏មាន ។

---

[3] សូមយល់ទៅតាមពេលវេលា បើរវាងខ្មែរនិងខ្មែរ គឺ គូប្រជែង បើរវាងប្រទេសនិងប្រទេសគឺ គូសត្រូវ ។

ដោយខ្ញុំជឿជាក់ថាអំពើល្អដែលខ្ញុំបានធ្វើដោយសរសេរសៀវភៅធម៌នេះ ខ្ញុំនឹងបានកុសលដ៏ច្រើន ខ្ញុំសូមចែករំលែកកុសលនោះជូនលោកអ្នកអានគ្រប់ៗរូប ចូរលោកអ្នកអនុមោទនាទទួលយកដោយចិត្តសោមនស្សរីករាយរៀងៗខ្លួនចុះ។ ហើយសូមឲ្យលោកអ្នកបានប្រកបដោយពុទ្ធពរទាំង៤ ប្រការ គឺ **អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ** និងមានបញ្ញាដូចព្រះមហោសថ និងនាងអមរា កុំឲ្យឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ ។